

koka

goran marjanović

Nije reč o kokoškama. Koka, to je kokain. Koka zavređuje da joj se posveti cela glava. Mada, ne znam šta ču da pišem. To je prilično neuvhvatljiva materija. Osećanje – raspoloženje, stanje, koje koka izaziva kad se uzme, teško se može opisati. Mnogi vešt i mudri pisci, teško bi uspeli da sastave nekakvu suvishnu pričicu o kokainu, ali da ne lažu. Pod uslovom da pišu samo istinu... Čudna stvar a dobija se iz biljke koja je ako se ne varam uspevala i na ovim našim prostorima. Mislim čak da je i zakon negde spominje. Njegovo, zabranjujući...

Kokain je za bogate. Za one koji ga sebi mogu priuštiti u ogromnim količinama. Jer, čovek kad kokaina nema kočnice, ne može da kaže stop, sad je dosta (to može samo ukoliko koke više nemaj), to je za one ne sa dubokim, već sa duplim džepovima)

Ne znam šta da kažem. Da kažem kako se koka snifa, tj. kako se šmrče, da čovek koji dođe u priliku ne upropasti tu priliku i džabe ne potroši koku.

Najbolje je da se linija napravi na ogledalu ili nečem vrlo glatkom. Najbolje na ogledalu jer se dobro vidi ukoliko je nešto na ogledalu ostalo. Vidi se duplo. Plastična cevčica se gurne dopola nozdrve i onda se sasvim polako šmrće kokain, (ako se ušmrkne prejaka, a tu mnogi greše, sve se zaleti i zalepi negde iza nosa pa to posle trne, zalepi se tamo negde, i kad potegeš sline da ih progutaš dove ti nešto gorko i neprijatno...) Treba ga šumrkvati lagano, toliko lagano da osetiš kako ti beli prah pada po plućima (to se oseća!) i to se postiže samo i jedino vežbom. Ja sam brzo naučio jer sam imao predhodna iskustva s heroinom, na žalost.

Kokain sam prvi put probao u Londonu, mislim da su ga tamo, tada, zvali »čarli«. Ništa siguran, a i nije mnogo važno.

Sada mi se ponekad dešava da me neki prijatelj pozove telefonom, da svrati pošto se najavio i da mi izvuče jedno – dve linije. Tim ljudima, koji me tako iznebaša počaste, zahvalan sam bezgranično... Zato što su me se setili. Mogao bih i ja sebi da ponekad priuštим da kupim koku koja i nije, kako sam čuo, na zapadu mnogo skupa... negde oko osamdeset dolara je gram, a u gramu ima jako, jako puno koke, da se snifa ceo dan.

Tako, kažem, nade ponekad koka do mene, proveselim se pa živim dalje...

Ali malo je ljudi u ovom gradu imalo priličku kakvu sam ja jednom u životu imao, da snifa... snifao sam koku nedelju dana bez prekidova...

Brat jednog mog starog drugara, bavio se pomalo dilom svega i svačega (njegov drug je bio onaj motordžija koji mi je rekao za prenos šitovog ulja), elem, jednog dana me pozvao braća da svratim do njih, i kad sam svratio što vidim: vidim veliku kesu (veću od pisma, dužu, i debebu!) punu belog praha.

– Šta je to? pitam.

– Koka, kaže mladi.

Pa prionemo. Uzgred, stariji bart i ja igrali smo poker, a klinici koji su prolazili kroz gajbu, jer bilo je veoma prometno, seli bi na kratko da se i oni pojgraju, na kratko jer, uskoro su ustajali opelješeni, suvi kao lišće platana koje je vetar napolju kotrljao ulicama... Bila je jesen...

Itako. Besomučno smo šmrkali koku i sve ga je nestalo za desetak dana. Ništa se nije prodavalo. Sve je ostalo u kući, medu prijateljima.

Ne mogu da se setim na koji način je mladi brat došao do te količine. Sada, kada bolje promislim, padaju mi na um dve stvari: ili mu je to neko poslao poštom (u šta sumnjam), ili mu je to doneo jedan drug koji je kao stjard radio na letovima za Južnu ameriku. A odakle bi koka stigla ako ne iz Južne amerike. Biće da je takoo.

Još mi je ostao najteži deo da napišem... da pokušam da opišem kako koka deluje na čula, na svest, na čoveka...

Pa evo: tu se javljaju talasi (bolje je reći) jedan talas, jer kad taj talas umine, nema drugog talasa pa je najbolje da se odmah, opet šmrkne, dakle taj talas sobom čoveku donosi i u njemu budi strahovitu sigurnost, sigurnost u postupcima, u delanju, čovek ima osećaj da kada nešto (bilo šta) radi na kokainu ne može da pogreši. To je jedno. Drugo je, svest se širi veoma, ali ne kao kod psilosibe, ne kao kod dobrog esida, uz tu sigurnost svest je dobronomerna i oštra poput svesti na steroidima. Čovek lepo razgovara sa drugim ljudima, čovek radi šta hoće a jedan tanak premaz od blagog osmeha neprekidno mu počiva preko mozga, ne to je kao da mu je preko pameti prebačena fina svilena marama od blagonaklonog osmeha...

Bistrina. Čovek je uz taj osmeh i tu sigurnost jako bistar, ništa mu ne promiče, sve shvata (mnoge misli i pre no što su izrečene do kraja), ali, ne zna svaki čovek da tu bistrinu koristi. Da mu ne jede uludo.

Ostala je još milina. Uz sve navedene odlike kokaina njegovo delovanje krasni i jedna naročita milina, milina što je čovek živ, što se zem-

lja vrti, što je sve tako kako jeste i ne želi se da bude drugačije, ni po koju cenu ne sme biti drugačije. Kada se se to uzme zajedno, eto ti kokain, pa radi s njim što god hoćeš (moj ti je savet da ga posniša i to ne sam već zovi da snifnu i dobri ljudi). Da. Na kokainu se spoznaje jedna velika istina. Svi su ljudi dobri ali im nipošto ne treba verovati. Jer, ljudi su ipak ljudi, a bogovi su ipak bogovi.

Ta koka koje je u toj gajbi toliko bilo, nestala je kao što se i pojavila, i ostao je samo neki blag osećaj koji me veže za to vreme, kojeg se secam.

Sećam se da me je u to vreme moja žena, koja je tada bila moja draga devojka često pitala: »Gde to stalno ideš? Gde to odlaziš?«

– Čuti, odgovarao sam i odlazio tamо iako me nikо nije čekao ali su braća znala da će ja sigurno opet doći, i opet, sve dok bude bilo razloga zbog kojeg sam išao tamо...

Ima još nešto. Jednog dečka, koji mi je ranjio činio neke usluge odveo sam tamо par puta (neka i on proba, i on je čovek) ali, mislim da kesu nije video. Šta ima da vidi kesu? Nije je video sigurno. Koka je obično u naše krajeve stizala u izuzetno malim količinama. To je bilo previše, i nije imalo što da se gleda i da se vidi...

Skoro da bi ovo bilo sve... imam ipak još nešto. Kad malo bolje razmislim dolazim do zaključka da je naš narod (kako stari tako i mladi) jedan gadan narod... rakija su to... alkosi i to hevi alkosi... rakija je prosto u genima ovog naroda i mislim da bi koka za naše ljude bio u najmanju ruku poguban. Strašno! Neću mnoga do kenjam o tome. Samo hoću da kažem jedno svoje očajanje koje sigurno nije pogrešno. Ja znam. Ja sam deo ovog naroda. Dakle:

Biće strašno ako kokain dode u naše krajeve, jer, vidimo da polako osvaja svet... nisam probao da pušim pastu, jeftinu varijantu koja se zove krek. Nisam imao prilike za to. Ako kokain ovde dode, kriminal, teški kriminal, pljačke, otimačina, provale, ubistva i sve što ide uz to skočiće hiljadu struko. Jer naši ljudi osim što su alkosi umeju i da ukradu a bogami umeju i da otmu kad treba...

Ako do toga dode, to će biti strašno, a čitao sam da su već hvatali neke veće količine koje je neko (tu nije pisalo ko) pokušao da prebací brodom iz Južne Amerike.

Krek, krek je jeftin i poguban... Krek – reče žaba koju je pregazio valjak.

□ □ □

nema ulice koja bi nas rastavila

ljubica arsić

Kada je Zelda otvorila tašnu, umesto slike svog verenika otkrila je sliku drugog muškarca.

Momci su separili po metrou ali njoj ništa nije nedostajalo. Među ključevima, papirima o stipendiji i ceduljama na kojima su nemarno bili napisani nečiji telefonski brojevi nalazila se fotografija mladog muškarca kratko ošišane kose koja je otkrivala pravilnu lobanju. Nepoznati sa slike gledao je Zelda iz poluprofila očima koje, zaštićene zelenom noći i prilikama pribijenim uz žbunje, tamo u dubini, nisu reagovale na svetlost.

Umesto iznenadenja, fotografija je u Zeldi izmamila osećanje osobe koja se kreće između međusobnih zidova i ne čuje ni jedan jedini zvuk. Osećanje važnosti koje se prvi put javilo kada su preko poda, krikova tražili najmladeg brata bilo je ovog puta vezano za drugu osobu i druge okolnosti.

Njena majka delila je sobu sa najmladim sinom koji je u želji da se osami usred noći povukao za sobom ostatak porodice. Uzalud su pretraživali kuću. Zelda je bila izgubila papuče. A onda su ugledali tragove bosih nogu ispred ulaznih vrata pa pored kuće, vodili su čak do mosta preko reke koja je proticala kroz zapadni dio grada. Majka se bacila u vodu. Kada su izvukli telo, videli su da joj se spavačica omotala oko lica. Nikad nisu doznali da li je spavačicom prekrila oči da ne gleda smrt koju je izabrala ili su je tako opremili spiralni valovi reke. U vezi sa majčinom smrću Zeldino jedino osećanje bio je izvestan ponos što je centar pažnje u toj drami. Bila je čerka »mrtve žene«.

Zeldin verenik je radio kao trgovacki putnik u fabrički zidnih tapeta. Donosio joj je hrianteme umotane hartijom sa cvetićima koji su nekada osvajali iznošene haljine, a zatim su se preselili na zidove onih koji stanuju pored

krezavog jevrejskog groblja. Dramatično je bilo njegovo odmotavanje tog cveća, prinošenje cveća uspomeni na njihove mrtve majke, kao da je i on bio mrtav, pomalo.

Nepoznati sa slike imao je nemaran odnos prema modi i svojim godinama. Preuski i zaobljeni reveri i kragna koja naseda na vrat odavali su čoveka koji je u stanju da prepešači sve ulice sa travkom među Zubima. Mada, bilo je teško u njegovom pogledu otkriti ono što je on tu ostavio. Fotografisali su ga nekoliko sati posle je izbjegao brkove jer je nausnica bila nešto bleđa od ostalog lica. A i ti brkovi nisu boga zna kakvi. Rešio ih se jednostavno i bez tajne kako što se skidaju bele navlake sa fotelja.

Već nekoliko nedelja jedan san muči Zeldu. Hladno joj je. Usta su joj puna ljjagavog rastinja, glasno kašlje i drhti. Veter joj golica pete i lepi pesali po usnama. Polako otvara oči, uranja celim telom u beli pesak, čeka ružičastu zoru

da dodirne nebo. Mama, da li si to ti? Da li sam to ja? Zatim pali svetlo pored kreveta, gleda na sat dok pesak škripi među njenim nožnim prstima. Opipava pidžamu navlaženu hladnom, slanom vodom.

Usledećem snu sunce je uveliko savladvavši nebo stanjilo maglu. Pesak se uvkao u preširoke safari-pantalone. Zelta pokušava da ga očisti milujući se po butinama. Budi je svrab po koži i neprijatan do dir krute pidžame, jer je sunce na plaži osušilo mokru odeću. U ruci drži parče crvenaste stene kao zalogu svoje ekspedicije pod velom.

Te večeri Zelta je čekajući verenika još duđo gledala u fotografiju. Čudan čovek. Svi su čudni. Mislila je da pozajme život i muškarce. Ne može da ih upozna kad su stalno goli. Ne može ih upoznati u krevetu dok dozivaju majku ili izgovaraju pogrešno žensko ime, kao da neka druga žena treba da prisutstvuje njihovom zagrljaju. Muškarci su čudni. Žena ne može da upozna muškarca. Zelta nije u stanju da ih prati u njihovoj teskobi, dok goli ridaju misli, dok se ne prestanu sмеše: Ne sećaš se? Ne sećaš se, ponekad joj je govorio verenik drhtavim glasom i čekao da mu vrati sitniš, a nije mu vraćala ništa. Ostajao je praznih ruku.

Muškarac koji joj je vešt ubacio svoju fotografiju u tašnu ništu ne pamti. On je unutra, u vlaži rova i u mrtvoj materici koju su izbacile vode mora na još neprovjetrenu plažu, kao mrtvi mekušac ugrađen u stenu. Ona je spojena sa čovekom bez sećanja. Daleko od mora. Možda će ga ugledati u dimljivom staklu u kojem se ponekad odražava papirna svestiljka, karnevalski lampion, dno bazena iz kojeg su izvukli vodu i cipele njenog verenika koji se strmoglazio prema krevetu da bi prespavao svoju iznenostenost.

Pred ulazom u metro plakala je stara i pijana prostitutka. Vojnik pored nje držao je izguljenu, staromodnu žensku tašnu naslanjajući se na kamenu ogradu. Bio je isto pijan, tek mladić, još više pijan, jer mu se lice sijalo i crvenelo, a kroz tamne proreze poluzavorenih očiju zauvek je isticalo sećanje na noć kada mu je smešurana i šuplja prostitutka, kada mu je u šaci ostala pregršt sedih dlaka. Plakala je, jer vojnik nije htio da joj plati. On ju je tešio nespretnim i nežnim pokretima zburjenog mladića koji je devojci sa kojom je upravo uživao priznao da voli drugu.

U metrou ljudi su se klatili držeći se za viseće kaiševe. Ulazili su duboko u zemlju, Zelta u

kišnom mantilu atentatora, opuštena na sedištu i njen verenik koji se uvijao na svakoj krivini kao da je bez krvi i kostiju.

Žena u nejednako potkraćenim pantalonama prestala je da cedi bubuljice kada je voz izasao na površinu zemlje i kada su svetlijke sporednog pristaništa zatreperile u noći. Starac pored Zelde ispričao je svoju priču. Pričao je o Americi u kojoj je živeo, o krvama koje češu omlitavele trbuhe o hajdučku travu, o ženama Madarici i penziji koja im neuredno stiže. Pominjao je vodu jezikom ludaka.

Molim te se, vodo koja si ukrotila mamin telo, koja nisi za piće, molim ti se, hlorisana voda, da pronadeš bar malo mira, teh toliko mira u ljubavniku mulju, da smekša svoje srce vodenom, da potpišeš svetu moć, usrdno te moleći da poniziš muškarca, da mogu vladati njegovim razumom, da se meni ispodeni, da mi se preda, da padne predamnom i da mogu raspolagati njegovim životom kao što ti raspolažeš mojim. Molim ti se, sveta vodo da me poštediš od sebe same.

Zeldin verenik je pokušavao da na brodu utiša njeno drhtanje. Noć i muzika koja je dolazila iz Lucerne, noćnog bara u kojem će provesti veće ostaće za njima. U dubini kabine neki student je zasvirao na drombulj podsmjevajući se noći i Zeldinoj veridbi.

Bilo je kasno kada su stigli u bar. Muzika koja je treštala kroz kožna vrata i jedan napušteni točak bisikla naslonjen pored ulaza najavljujivali su zimu.

Kasirka je rasporedivala lekove u bočice. U Lucerni radile su uglavnom žene. Jedna je za šankom presipala piće iz luksuznih flaša u veliku menzuru, beležila brojke sa podejljaka i sve to brižljivo zapisivala u notes za sledeću smenu. Konjak se mešao sa rakijom, votka sa likerom od trešnje.

Na podijum izlazi žena u izvrstanim čarapama. Ona se ne stidi potrošenih čarapa već sve više, smelo, pokazuju svoje lepe noge. Zelta je u crvenoj haljini sa zlatnim bretelama, a njen verenik stisku tih haljinu tražeći u njoj nešto što ne razume do kraja. Na podijum izlazi žena u kostimu sa zvezdicama i raširenenih nogu pokazuju pukotinu na trgu.

Ustani, Zelta, da igramo, kaže joj verenik. Iako pijan, zove je da igraju mada ona treba njemu da kaže: Ustani da igramo, ti to možeš.

Na podijum noćnog bara izlazi pevač u odšivenim cipelama i nekom jeftinom šansonom udvara se publici.

Odjednom svetla u baru su se promenila. Talasi plave, plavi krugovi, žuta u tačkicama, slična na ustima vojnika dok pribija ženu sa kojom igra svojim ogromnim udom, tvrdim kao nabrekao plod, kao komad tvrdog upaljenog drveta između snažnih mišića vatre.

Zelta se osmejuje mraku i praznim stolicama u dnu sale. Kada muškarac zagrli ženu, ona mu se blaženo smeška. Proveravali su se očima. Čekali su da se svetla još jače uskomešaju pa da se prožderu u mračnom baru, pred tamne vode.

Ponekad je Zeldin verenik žvakao modre bombone od anisa koje su bojile jezik i zube. I sada je iz mrake zjapila njegova modra rana. Njegovo pitanje, da li se sećaš, kiša koja se razigrava na vodi i otežava njihov povratak. U daljinu, zvuci grada pretrčavali su široke ulice.

Zelta je otišla iza zavesa da popravi šminku, ali je umesto ogledalca izvadila fotografiju. Gledala je u nevidljivi trougao lica, živelu bi od nadgledanja ove fotografije. Nije uspela da izmašta nijedno ime. Pri svetlosti crvenih sijalica njegova dugmeta su krvariila. Muška snaga bila mu je istrošena u napuštenoj ulici ili u javnom Klozetu u kojem su lepe studentkinje na brzinu zaradivale svoj džeparac. Ipak, mogao je da gleda i sa visokog, nedrog neba. Zelta vadi parče papira iz svoje tašne i misli da je to čovek. Njegove uši kamena kojeg je posle onog sna držala u ruci. U njegovom telu koje je živilo van njene tašne množile su se muške čelije odvojene kartonima. To što je nepoznati tako nisko sekao nokte, to je bila posledica teskobe, crv i ništa drugo, sitna prašina teskobe koja pada po čoveku.

Zelta je osušila ruke ispod aparata sa toplim vazduhom i vratiла se za sto.

Verenik je izdaleka osetio njen miris koji je u odredenim trenucima delovao omamljujuće. Isplazio je prema njoj jezik i nekoliko puta se obliznuo. Kretala se oprezno, sjajna sa zlatnim bretelama, u lakoj, haljini, izronila je ispred njegovog zamčenog pogleda. Čekao ju je poljubac. Prihvatala je modar jezik skamenivši ga počekivanju.

Neočekivano, na njihov sto sručio se mlaz vode sa tavanice. Mlaz je bio hladan i razblažio im je vino. Zeldina ruka polako je utonula u stolnjak natopljenu vodom. Pogledali su gore očekujući slavinu medu reflektorima. Pozvali su kelnericu koja je pogledala prvo u mlaz pa u njihova začudena lica.

— Još vina? — upitala je ljubazno.

Zelta je rukom pokrila oči i u baru su se ugasila svetla.

lucija

andrey mihaljčišin

MESIJA

Uosvit prvog maja, negdje između četiri i pet časova, cijelo naselje se okupilo ispred male kuće na ivici velikog parka. Po predanju vratčeva, u tim trenucima, na naznačenom mestu trebalo se roditi mesija.

Generacije vratčeva budno motreći svijet oko sebe, sakupile su bure od hiljadu i pet stotina litara mudrosti i oslobođivši svoje potomke obaveze da u njega dospu i jednu-jedinu kap, njihovu ulogu u ovom velikom danu svele na tek banalnu, manuelnu radnju.

Već u četiri časa na mjestu svetilišta i cilja bezbrojnih budućih hodočasnika sve je bilo spremno. U središtu najveće prostorije u kući iskopana je rupa u koju je smješteno bure, dok je na ivicu rupe postavljen krevet. Na krevetu je bila žena i u četiri časa i trideset minuta počeli su trudovi.

Potpomognut šamanskim pjesmama, izgledalo je da će poroditi teći po protokolu i već u pet časova u svetom medunožu ukazala se mesijina glava. Ono što je tada uslijedilo, predskazanjem nije bilo predviđeno i do današnjeg dana ostat će ne razjašnjeno. Mesija je jednos-

tavno, ugledavši bure ispod sebe, ispoljio instikt kornjače (uvukao je glavu nazad).

Šamani su zapjevali glasnije.

Pjevali su već četiri dana, ali jedino što su postigli čarobnim riječima bilo je to da se nekoliko puta ukazalo samo jedno, jasno plavo oko.

Riječi su postajale hrapave i tihe.

U prvim satima petog dana ni jedan od prisutnih šamana više nije imao moć govora. Preostalo je samo jedno. Pod krevet su stavili tri kilograma memljivog duvana i bacili luč. Dim je štipao oči, a kašalj raspršivao suze. Za samo desetak minuta dogodilo se čudo. Plavooki mesija sa crvenim beonjačama bučnuo je u bure, a onda kako i dolikuje, ne zagrcnuvši se zaplijavao kroz njega.

Predskazanje se obistinilo.

Još istog dana kršten je u Hramu Svetog Sofije i zahvaljujući tome što je kum više volio georgije od durdevaka, dobi ime Georgije.

Njegova majka je bila jednostavna žena i više je voljela durdevak, ali sticajem okolnosti u zadnjim minutama porodaja ostala je bez vazuha.

O Georgiju sam mnogo slušao, ali nisam imao sreće. Vidio sam ga samo jednom i to u prilično umanjenom izdanju — deset minuta nakon što se na gradskom trgu polio sa dvadeset litara bezolovnog benzina i zapalio cigaretu.

Uprkos bezolovnom benzинu, vjerujem pričama.

PREOBRAŽENJE

O tac je otišao sa poslednjim vrelim danom, tačnije sat vremena prije no što će se nevrijeme sručiti na grad. Bio je devetnaest avgusta.

Te večeri i mnoge večeri poslije, majka je na prozor iznosila čašu vode. Ne znajući zašto, ali vjerujući da činim dobro, ustajao bih noću i iz čase otpijao nekoliko gutljaja.

Prošlo je već šest godina.

Svake večeri na prozor iznosim čašu vode. Majka brine. Vjeruje da je otac daleko i da je već odavno sve ovo nepotrebitno. Šta da joj kažem? Kako da objasnim, da sam jedne noći prije šest godina, ustima prinosio praznu čašu.

LUCIJA

Sinoć, u jedan sat i četrdesetdevet minuta, ušla je u mojo sobu. Svakla se, a zatim obukla donji veš, koji je kraj ogledala ostavila moja djevojka. Sise su curile iz grudnjaka i zastavile se na kukovima — u visini pupka.

(Vještina stečena milenijumima.)

Karminom je namazala očne kapke i izvukla obrve, dok je modru sijenkulu stavila na usne. Na kraju, prste je uvkula u kosu i počela istresati srebrnu prašinu po sobi.

Disao sam duboko.

Kada se sve staložilo u meni, Lucija je stajala crna kao i prije postanka svijeta.